EDUCAȚIA CREATIVĂ – DOMENIU DE INTERES SPORIT PENTRU POLITIC ȘI POLITICIENI DIN TOATE TIMPURILE

CREATIVE EDUCATION – AN AREA OF INCREASED INTEREST FOR POLITICS AND THE POLITICIANS OF ALL TIME

VALERIA ȘEICAN[72],
doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

https://orcid.org/0000-0001-9142-1254

CZU 316.75
008:32
DOI https://doi.org/10.55383/ca.31

Într-o lume modernă atât de schimbătoare, când marea majoritate a principiilor guvernante se dovedesc a fi VOLATILE, arhetipurile culturale sunt TEMELIE unică pe care te poți baza, din moment ce alte principii fundamentale se dovedesc a fi false, iluzorii. Cultura, ca factor decizional primordial, determină formarea majorității modelelor de comportament în societate. Factorul CULTURAL și rolul de importanță majoră a acestuia,

[72] E-mail: valycultura@hotmail.com

crucială chiar, sunt de o importanță deosebită în perioada de transformare revoluționară a societăților. În prezent, cele mai prestigioase CASE de consultanță strategică/politică internaționale INSISTĂ pe valorificarea MATRICEI CULTURALE a societăților (națiunilor, statelor) consultate la formarea Proiectelor de țară. Pentru a conferi un plus de autoritate, importanță, notorietate unui candidat, unui proiect politic, Strategiile sociale și politice moderne utilizează, în mod obligatoriu, în toate tipurile de campanii politice, conținut, forme, metode și autoritatea oamenilor de cultură. Astfel, Cultura devine domeniu de interes sporit pentru politic și politicieni din toate timpurile.
Cuvinte-cheie: *cultură, arhetip cultural, globalizare, politic, model comportamental, libertate*

In such a changing world today, when the vast majority of governing principles turn out to be VOLATILE, cultural archetypes are the ONLY ONES you can rely on, since other fundamental principles prove to be false, illusory. Culture, as the primary decision-making factor, determines the formation of most of the behavioral models in society. The CULTURAL factor and its role of major importance, is even crucial, in the period of revolutionary transformation of societies. At present, the most prestigious international strategic / political consultancy HOMES INSIST on the valorization of the CULTURAL MATRIX of the consulted companies (nations, states), when forming Country Projects. In order to confer additional authority, importance, notoriety to a candidate, to a political project, modern social and political Strategies use, in a compulsory way, in all types of political campaigns, content, forms, methods and the authority of people of culture. Thus, Culture becomes an area of increased interest for politics and the politicians of all times.
Keywords: *culture, cultural archetype, globalization, politics, behavioral model, freedom*

Cultura înseamnă lărgirea minții și a spiritului. Sau, cum a spus Norman Mailer: „Fără cultură suntem cu toții doar bestii totalitariste”.

Introducere

Primăvara anului 2020 aduce o schimbare esențială în sistemul valoric care va structura și determina formarea majorității modelelor de comportament în societate.

Cultura, dacă doriți, este antemergătorul unei civilizații veritabile. Mai mult, noțiunea de CULTURĂ constituie un COD ce conține legi comportamentale, norme, simboluri, mituri și imagini, care pătrund în intimitatea individului uman, structurându-i, pe de o parte, instinctele și, pe de altă parte, orientându-i emoțiile. Orice societate modernă, civilizată tinde, prin modul de existență individualizată, să valorifice acest COD generic propriu, pentru a aduce la lumină esența sa caracteristică, particulară, deoarece globalizarea și, în special, cea culturală impune viziuni comune cu privire la nevoile autentice umane, care lasă loc pentru manifestarea particularităților culturale, geografice, istorice.

Arhetipurile culturale – temelie de bază întru edificarea unei construcții sociale competitive

Această diferențiere în colectiv și individual coexistă într-o relație strânsă de interacțiune și interconectare firească. Într-o lume modernă, atât de schimbătoare, când marea majoritate a principiilor guvernante e volatilă, anume ARHETIPURILE CULTURALE sunt temelie unică pe care te poți baza întru edificarea unei construcții sociale competitive și rezistente la provocările atât interne, cât și externe. Când spunem arhetipuri culturale subînțelegem valori, norme și artefacte care există într-un trecut ireversibil, dar care trebuiesc orientate pentru a valorifica CE este mai bun în individ și întreaga societate pentru un viitor mai bun. Pentru a concepe și dezvolta un model cât mai reușit de societate moldovenească civilizată și prosperă, algoritmele trebuie să fie setate în consonanță cu specificul mentalului colectiv tradițional. Soluția o găsim în ideile fundamentale, formatoare de personalitate a basarabeanului pe care le vociferează MITURILE, după care POVEȘTILE și, într-un final, modelele comportamentale tirajate și promovate de media prezentă. Baladele *Miorița*, *Meșterul Manole* insistă pe idea de **sacrificiu** individual întru binele

comun. Harap Alb este eroul viteaz, neînfricat, luptător, dar SINGUR/SOLITAR în lupta cu răul. Ileana Cosânzeana este un cumul de frumusețe, modestie, cumsecădenie, înțelepciune și răbdare.

Poveștile lui Ion Creangă plasează la un alt nivel, superior, formarea individului, care, de această dată, este parte componentă a unui grup social (poveștile *Capra cu trei iezi*, *Punguța cu doi bani, Prostia Omenească, Ivan Turbincă, Fata Babei și Fata Moșneagului* etc.).

Și iată că ajungem la modernul filosof basarabean Spiridon Vangheli. Acest *Guguță* (și prietenii săi) vorbește și cultivă **libertatea** interioară a individului uman în devenire.

Depinde de persoanele care controlează, în prezent, resursa administrativă din Moldova, dacă vor crea condiții optime pentru manifestarea liberă și creativă a individului. Și aici ar fi bine să fie preluate practicile europene moderne, unde atenția sporită este orientată spre dezvoltarea creativității, dar, în special, spre dezvoltarea educării emoționale.

Unul dintre cei mai reprezentativi gânditori ai genului aforistic mondial, Sorin Cerin, în lucrarea sa, publicată acum un an, *Viitorul îndepărtat al Omenirii*, a intuit schimbarea dramatică la nivel global, pe care o trăim azi cu toții într-o lume confuză, nouă, incertă. Filosoful decriptează atât de simbolic un alt Virus – Virusul Cunoașterii și consecințele emergente acestui proces: „Paradoxal, Libertatea de Sine a omului în loc să ducă la o expansiune a acestuia în exterior această expansiune se va dezvolta cu precădere în interiorul Ființei umane. După decriptarea Virusului Cunoașterii, Omul va realiza că Universul său interior nu diferă cu nimic față de Universul său exterior, întrucât tot ceea ce conține Conștiința sa că aparținând exteriorului său se află de fapt în interiorul său… Cea mai importantă schimbare pe care o va aduce decriptarea Virusului Cunoașterii sunt Noțiunile de Bine și Rău care vor primi cu totul alte valențe…” [1 p. 70-72].

Greșeala primordială făcută de factorii decizionali politici ai Republicii Moldova în ultimii 30 de ani a fost **ignorarea educației ca prioritate națională.** Accentele au fost puse pe tehnologizare, productivitate, demagogie, schimburi de percepții sociale, popularizarea libertății viziunilor și mijloacelor de expresie; construirea unui model iluzoriu de succes și reușită bazat pe muncă și implicare cu neglijarea introspecției, studiului aprofundat; îmbogățirea spirituală în defavoarea îmbogățirii materiale sunt doar câteva dintre pistele false pe care a fost orientat discursul strategic de evoluției a Țării noastre din ultima vreme.

Componenta culturală, indispensabilă oricărei abordări, în ansamblu, al existenței unei societăți în anumite perioade istorice, este, cât de paradoxal nu ar suna, **unica care enunță calea corectă și simplă spre a evolua, și nu spre degradarea societăților** (economic și social). Dar, spre regret, nici azi Republica Moldova nu a ajuns, deocamdată, la conștientizarea legii de aur a succesului – cultura e cea care ne mișcă spre civilizație, dar nu orice civilizație aduce cu sine o dezvoltare a culturii. Altfel spus, cultura este un limbaj sigur pentru a trece de la *competitivitatea brutală* la o *competitivitate benefică.*

Pentru că, după cum insistă marii filosofi – cu cât un om este mai cultivat, cu atât el este mai bun!

Arhetipurile culturale sau ideile, comportamentele, cultura materială (instituții de cultură și obiectele materiale de artă) sunt sau ar trebui să fie pilonii de rezistență ai edificării statului modern Republica Moldova.

Republica Moldova are un trecut glorios prin oameni/caractere care au impus respect în întreaga lume (Ștefan cel Mare, Dimitrie Cantemir), dar și savanți, oameni politici, artiști care și-au realizat plenar talentul în secolul trecut și în prezent în SUA (Hollywood-ul cinematografic înființat de descendenți din Moldova), Canada cu primarii săi de succes; artiști de top din întreaga Europă (numai istoria Mariei Cebotari cât face! – la cortegiul funerar al căreia, la Viena, au venit sute de mii de oameni, cum nu s-a întâmplat la funeraliile împăraților austro-ungari).

Astăzi avem prim-balerini moldoveni la Opera de Stat din Viena – Mihail Sosnovschi, solist ai celei mai prestigioase Orchestre Simfonice din lume – Opera Națională Bavareză din Munchen – Adrian Mustea (violă), Alexandra Conunova, Olga Losi, Valentina Nafornița, Dinu Tamazlâcaru, designer de modă cu origini *bălțene* – Diane von Furstenberg, brand mondial, și asta ar fi de mediatizat! Există sute de exemple. Pentru că a vorbi despre modelele de succes individual a reprezentanților unei națiuni mici, dar care sunt nume de referință în civilizația mondială – este o cale sigură de a forma caractere, de a construi o societate de oameni integri, demni.

Deoarece un popor, o națiune, un stat este puternic și respectat, în primul rând, prin cetățenii săi și valoarea acestora.

Statul – mijloc de creștere a calității noastre umane

A face politică înseamnă a lua parte, în mod activ, la viața publică. Politica mai este știința și arta de a guverna un stat. Și aici cuvintele-cheie sunt – viață publică, știință, artă. Cele mai pertinente strategii de competiție politică insistă în explorarea la maxim a componentei emoționale a societății. Este o paradigmă de nezdruncinat faptul că *oamenii votează, ab ovo, cu inima și sufletul, și nu cu rațiunea.* Din care considerente, toți sfetnicii, începând cu Machiavelli și terminând cu Manafort, Belkovski, Sitnikoff și alți profesioniști de top în materie de elaborare de strategie victorioasă electorală/politică, structurează construcția întregii campanii abordând MULTILATERAL latura senzorială/emoțională a grupurilor interconectate în proces – electori/candidați/formatori de opinie publică.

Esențială este relația de intercompletare dintre Cultură, Știință și Politică, după cum se întreabă și Pierre Bourdieu: „With which criteria is it possible to perform the conversion of ”universal” values of a cultural or scientific type into political values?” („Cu ce criterii este posibilă efectuarea conversiei valorilor „universale” de tip cultural sau științific în valori politice?” – tr. n.) [2 p. 334]. Și aici se intră direct în ARTĂ, care este *fiica libertății*, după cum susține Schiller. Artiștii, cu intuiția adusă la cote maxime, sunt născuți pentru a SIMȚI lumea. Ei își perfecționează talentul pentru a convinge și a pătrunde în sufletul a cât mai multor persoane, din dorința firească de a-i face mai buni, mai frumoși, mai liberi. Artistul consacrat este MAESTRUL care a găsit calea de acces în intimitatea publicului său. Iată de ce politicul, pentru a penetra și convinge cât mai multe persoane (diferite cum sunt toți indivizii umani), face uz de acest remediu sigur (plus valoare garantată prin atragerea de oameni de cultură în tabăra sa de susținători/părtași) pentru a-i cuceri pe alegători. Statistica demonstrează – cu cât mai multe celebrități din cultură/artă susțin o FORMĂ, aceasta câștigă detașat orice competiție.

Depășirea problemelor de ordin politic prin procedee de/din cultură este un PUNCT ÎNALT al evoluției din raportul politică-cultură. Farmecul constă în următorul truc – chiar dacă politicul face uz de cultură/artă pentru a-și atinge scopurile, nu întotdeauna elegante, odată stabilit contactul dintre aceste două entități, interconexiunea și *contaminarea* politicului prin cultură este inevitabilă. În acest sens, Margaret Thatcher afirmă: „Este o realitate eminentă importanța Culturii ca factor definitoriu ce contribuie la un succes economic, care influențează în egală măsură instituțiile sociale și cele politice” [3 p. 37].

Cultura transformă prin înnobilare componenta politică și o face într-o manieră ilustră. Toate statele moderne civilizate, stabile economic și social, sunt lideri mondiali cu o luxuriantă latură a existenței artisticului/culturalului: Marea Britanie (Londra – centru mondial al culturii moderne, cu cele mai frumoase galerii de artă vizuală, cele mai talentate orchestre, MTV MusicAward, teatre, actori celebri, dramaturgi, filosofi, poeți…), Austria (Viena, Salzburg – centre gravitaționale ale vieții muzicale academice mondiale), SUA (un NY luxuriant artistic și o Metropolitan Opera, fără să mai vorbim de Hollywood), Rusia (cu Bolshoy și Tretiakov Galery), Italia (leagănul frumosului), Franța etc.

Arta/cultura este, de fapt, acea centrală energetică inepuizabilă care generează resurse pentru parcursul oricărui stat, pentru simplul motiv că spiritul curios al artistului și creativitatea sa curajoasă sunt motorul dezvoltării civilizate și progresiste ale unei națiuni. Odată ce arta îl înnobilează pe om, într-o societate cu persoane ce au chipul și rațiunea luminate de cultură problemele existențiale primare se depășesc mult mai ușor, mult mai rapid și mai puțin dureros, deoarece omul cult știe să și audă, nu doar să asculte și să înțeleagă ce aude.

Astăzi trăim timpuri în care cele mai populare cuvinte în societate sunt și vor fi: creativitate, cultură, artă. Centrele strategice de consultanță și de formulare de direcțiuni pentru depășirea crizelor mondiale, globale și naționale insistă pe noțiunea de REINVENTARE a modelului valoric uman, unde la bază ar fi noțiunile de cunoaștere, studiu, cercetare cu un profund accent pus de dezvoltarea capacităților creative ale individului uman.

În Republica Moldova avem un sistem educațional european, avem instituții de cultură după modelul celor europene, internaționale, însă factorii decizionali care au posedat resursa administrativă până în prezent (vorbim de perioada de la Independență încoace) nu au finalizat ciclul firesc de existență a Artei, a Culturii, ca părți componente de bază ale unui stat civilizat. La nivel instituțional, Republica Moldova este perfect asigurată: avem **edificii de școli profesioniste** în domeniul tuturor artelor pe întreg teritoriul țării; avem **case de cultură** în teritoriu; avem **scene de teatru** în capitală; avem **săli de concert și de expoziții;** avem **centre universitare** dislocate… Suntem perfect dotați sub aspect de TALENT ARTISTIC, care este unul firesc pentru un moldovean, care chiar și dacă… *la un colt de masa plânge, la alt colț de masă cântă!*

Soluții

Nu ne rămâne decât să fortificăm prin calitate și condiții moderne accesibile **ACTUL DE STUDIERE** – profesorii, formatorii societății de mâine trebuie stimulați (financiar și moral) și interconectați internațional cu multă responsabilitate de STAT (instituții guvernamentale, autorități locale, președinție și parlament).

Un alt aspect de implementat ar fi acordarea de atenție, protecție și suport financiar creatorilor valoroși din țară prin simpla valorificare a dimensiunii internaționale de interconectare financiară a Moldovei cu toate fundațiile existente, prin încurajarea colaborării internaționale dintre instituțiile de învățământ pe platforme de comunicare de alternativă (încurajarea ONG-urilor de a desfășura astfel de activități, obligarea de către legiuitor a autorităților locale de a se implica financiar în realizarea de asemenea proiecte de INTERCONECTARE).

De asemenea, ar trebui acordată o atenție sporită studiului MUZICII, ca cea mai populară formă de manifestare liberă și creativă artistică, fiind cea mai accesibilă artă. Orice sentiment uman poate fi și este redat prin muzică. Și nu e nevoie să știi să vorbești germana, rusa, engleza, chineza, ebraica, latina, suomi, araba sau oricare altă limbă pentru a înțelege ce a vrut să spună prin muzica sa Beethoven, Bach, Skreabin, Enescu și toți titanii culturii universale prin filosofia muzicii lor. Cum glumesc azi psihanaliștii – *pentru ce e nevoie să mergi la psihanalist dacă este o Missa Si minor de Bach care e accesibilă de pe orice gaget…* Muzica e felul în care sună viața. Doar că popularitatea trebuie să fie acordată calității. Calitatea se asigură prin studiu, cunoaștere a interpretului, creatorului și ascultătorului. Popularitatea este emanația sufletului artistului, deoarece în muzică nu e loc pentru minciună, ea sună astfel fals. Tot ce e fals sau prea savant, lipsit de pasiune și sună *a gol* nu va dura în timp. Într-o altă dimensiune – muzica lui Bach e ascultată și pe terra, dar a *mers* și în cosmos (fragment din muzica sa, ca mesaj unic emanat de prima navă spațială pe care omul a trimis-o spre explorarea unor civilizații galactice în anii 60 ai secolului trecut). În același timp, cântecul *Sărut, Femeie, mâna ta* interpretat de Doina și Ion Aldea-Teodorovici este popular și azi, cum a

fost pe vremuri și va mai fi mult timp înainte. Muzica este un element definitoriu al culturii. Astăzi, mai actuală ca oricând, noțiunea de globalizare sub aspect tehnologic, economic, politic devine de neconceput fără aspectul emergent Culturii unei națiuni.

Curiozitatea cunoașterii spirituale, virtuale, specifică speciei umane are, în prezent, o libertate totală. Primul contact, prima impresie pe care o au oamenii ce se intersectează cu background-ul specific fiecărui individ, națiuni este facilitată prin intermediul limbajului muzical care-i reprezintă. La un alt nivel, festivitatea de deschidere a campionatelor mondiale de sport este marcată prin intonarea imnurilor țărilor participante; la reuniunile șefilor de state și a delegațiilor oficiale – asemenea. ***Oda Bucuriei*** lui Beethoven și Schiller unește statele membre ale Uniunii Europene în aeroporturi, gări auto, gări feroviare, porturi navale etc., unde răsună muzică de ambianță caracteristică țărilor-gazdă. Oamenii se îndrăgosteau și se vor îndrăgosti la concerte *open Air*, la botez cântă imnuri, la trecerea în neființă se resemnează cu melodii și imnuri înălțătoare. De la Pitagora, care punea studiul muzicii alături de matematică, la Sherlock Holmes, care cânta la vioară, de la un simplu ofițer al armatei Rusiei Țariste, care știa toată muzica de la Bach la Offenbach, azi și președinți de state și lideri mondiali moderni cântă la instrumente muzicale! Moldova ar trebui să fie mai insistentă în susținerea instituțională și administrativă a muzicii și culturii, termenul modern corespunzător fiind educație emotional-creativă, pentru a avea cetățeni mai frumoși, mai buni și mai fericiți.

Concluzii

Moldova are o construcție propriu-zisă a matricei civilizaționale sociale cu o formă distinsă. Activarea funcțională a acesteia trebuie să devină o prioritate pentru agentul guvernamental responsabil. Structura există și funcționează în regim econom. Cultura/arta impulsionează toată societatea către progres și civilizație *benefică*. Pentru a porni această structură la turații maxime acest domeniu social are nevoie de BUNĂ INTENȚIE și de susținere din partea FACTORULUI ADMINISTRATIV/POLITIC. În prezent discursul public al liderilor actuali din Moldova emană cultură interioară, caracter, cunoștințe și spirit vizionar.

Și dacă *Cultura nu are ce căuta la Palat, dacă este invitată să intre târâș și în genunchi, EA intră în picioare, cu capul sus*, după cum spuneau filosofii. Cred că a venit momentul pentru dialogul demn în PALATUL Conducător al Țării pentru binele comun al Republicii Moldova.

A venit timpul să recuperăm imaginea pierdută a unei Moldove de Succes.

Referințe bibliografice

1. CERIN, S. *Viitorul îndepărtat al Omeniri: Aforizme filozofice.* București: Editura Lulu Inc, 2019. ISBN 978-03599-0086-2.
2. BOURDIEU, P. *La Noblesse d'État. Grandes écoles et esprit de corps*. Paris: Minuit, 1989. ISBN 978-27073-1279-5.
3. Тэтчер, М. *Искусство управления государством. Стратегии для меняющегося мира* [online]. Москва: Альпина Паблишер, 2014 [accesat 14 noiem. 2022]. ISBN 978-5-9614-1928-3. Disponibil: http://loveread.ec/view_global.php?id=43779.